Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

28.9.2022

Asiantuntijalausunto Maa- ja metsätalousvaliokunnalle 29.9.2022, HE 166/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yhteisen maatalouspolitiikan strategiasuunnitelman hallinnoinnista ja maaseudun kehittämisen tukemisesta rahoituskaudella 2023—2027 sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto ja tulla kuulluksi maa- ja metsätalousvaliokunnassa otsikon mukaisesta asiasta ja lausuu laeista seuraavaa:

Laki yhteisen maatalouspolitiikan strategiasuunnitelman hallinnoinnista

8 §

Pykälässä säädetään, että Maa- ja metsätalousministeriö vastaa suunnitelman yhteensovittamisesta muiden suunnitelmien ja ohjelmien ja rahoitusvälineiden kanssa. Havaintona tähän, että myöhemmässä laissa ”laki maaseudun kehittämisen tukemisesta rahotuskaudella 2023-2027” on muodostumassa tilanne, että tietyt maataloustuotteita jalostavat yritykset jäävät tukikelvottomaksi mikäli säädösten sisältöä ei laajenneta ja yhteensovituksesta huolehdita. Aikaisemmilla rahoituskausilla tai ohjelmakausilla tälläistä ongelmaa ei ole ollut. Näiden väliinputoajien aseman korjaamiseksi yhteensovittamisessa tulee huomioida, että maaseutuohjelma on ainut rahoitusväline, jonka kautta ensiasteen maataloustuotteiden jalostuta voidaan tukea. Tältä osin laissa maaseudun kehittämisen tukemisesta rahotuskaudella 2023-2027 tulee säätää väljempi muotoilu tukikelpoisista maaseutualuista ja tulikelpoisista yrityksistä.

20 §

Muutoksenhun osalta on hyvä, että annettuun päätökseen voi vaatia oikaisua ennen valituksen jättämistä Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen. Tämä yhtenäistää menettyjä ja mahdollisesti vähentää hallonto-oikeuteen meneviä valituksia.

Laki maaseudun kehittämisen tukemisesta rahotuskaudella 2023-2027

8 § ja 17 §

Näissä lain kohdissa säädetään ja lain 8 § perusteluteksteissä otetaan vahvasti kantaa siihen, että tukea voidaan myöntää vain strategiasuunnitelman mukaisille maaseutualueille. Maaseutualueiden määttittelyä tulisi kuitenkin laajentaa, jotta maataloustuotteita jalostavat yritykset eivät sijaintinsa takia jäisi tukikelvottomiksi. Aikaisemmilla rahoituskausilla ei tälläisia väliinputoajia ole ollut. Myös pykälän 8 perusteluteksti tulisi tältä osin muotoilla uudelleen, jotta asia ratkeaisi myönteisesti.

Maataloustuotteita jalostavia yrityksiä sijaitsee kaupunkien sisemmällä alueella mm. historiallisista syistä ja joissakin tapauksissa ensi asteen jalostajien on kilpailukyvykyisen toiminnan aikaan saamiseksi sijoituttava alueelle, jossa on saataivilla esimerkiksi hukkalämpöä ja muuta hyödynnettävää infraa tai tarpeellista resurssia, kuten osaavaa ja korkeasti kolutettua työvoimaa. Kaupunkialueella yritysten kytkeytyminen logistiikkaketjuihin ja kiertotalouden mahdollisuuksiin

parantaisi näiden yritysten edellytyksiä myös vientimarkkinoilla. Vaikka maataloustuotteita jalostavat yritykset sijaitsisivat kaupungissa, niiden tulisi nojata maaseudulla tuotettuihin raaka-aineisiin. Tällöin tuettavan toiminan hyötyjiä olisivat kuitenkin maaseutualueella toimivat viljelijät ja tuotantoketjussa olevat muut toimijat. Kaupungeissa toimii tällä hetkellä huoltovarmuudenkin kannalta tärkeitä maaseudun tuotteita jalostavia yrityksiä, vientiyrityksiä ja yrityksiä, jotka kykenevät ja ponnistelevat tuotteiden saamiseksi vientiin. Monilla näillä yrityksillä on potentiaalia kasvaa edelleen.

Asia voidaan korjata kirjaamamalla lakiin esimerkiksi ”Maaseutusuunnitelmalla voidaan rahoittaa elintarvikeyrityksiä, joiden tuotanto jää maataloustuotteiksi (annex1 -tuotteet), mikäli niiden raaka-aineista suurin osa on tuotettu Suomen strategiasuunnitelman alueella” tai vastaavan sisältöisellä muotoilulla. Edelleen ELY-keskukset ja Leader-ryhmät voisivat keskinäisissä sopimuksissa huomioida tämän mahdollisuuden väliinputoajien estämiseksi vaikka muussa tuettavassa toiminnassa maaseutualueen rajaus noudattaisikin nykyistä muotoilua.

13 §

Pykälässä puhutaan hankkeiden luvista. Perustelumuistioon on tarkennettu nyt että tietyissä tapauksissa toimenpiteen lupa voidaan esittää myöhemminkin kuin päätösvaiheessa. Perustelumuistossa sivulla 63 todetaan …. ”*Perustellusta syystä tuki voitaisiin poikkeuksellisesti myöntää myös lainvoimaa vailla olevan luvan perusteella, jos tukipäätökseen otetaan ehto lainvoimaisen luvan esittämisestä viimeistään ensimmäisen maksuhakemuksen yhteydessä”….* Tuo ensimmäinen maksatustakaan ei aina ole riittävä vaan erityisesti laajakaistojen tienalituslupia tulee sitä mukaan kun kaistahaaroja rakennetaan ja ne voivat siis tapahtua pitkissä hankkeissa myöhemminkin jopa vasta ennen viimeistä maksatusta. Eli olisiko parempi olla niin, että kussakin rahoituspäätöksessä voitaisiin määrittää, milloin vastaavien lupien esittäminen pitää tehdä? Tällä varmistettaisiin, että luvat on saatu ennen kyseisen toimenpiteen ryhtymistä.

26 §

Toimnpiteen toteutusaikaan on laissa tulossa tarpeellista joustoa, mikäli jatkoaikahakemus myöhästyy. Tämä lisäys on tarpeellinen.

27 §

Tuen käyttöä koskevissa ehdoissa on ratkottu aikaisempien kausien ongelmia mm. tuetun toiminnan luovuttamisessa. Lakiehdotuksen sisältämät muutokset ovat toivottuja ja vähentävät turhaksi koettuja takaisinperintöjä.

31 §

On ajanmukaista, resurssitehokasta ja virheitä vähentävää, että tukea haetaan ja maksatukset hoidetaan sähköisissä järjestelmissä.

Muut esityksen lait

Ei lausuttavaa.

Timo Lehtiniemi

yksikön päällikkö, Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus